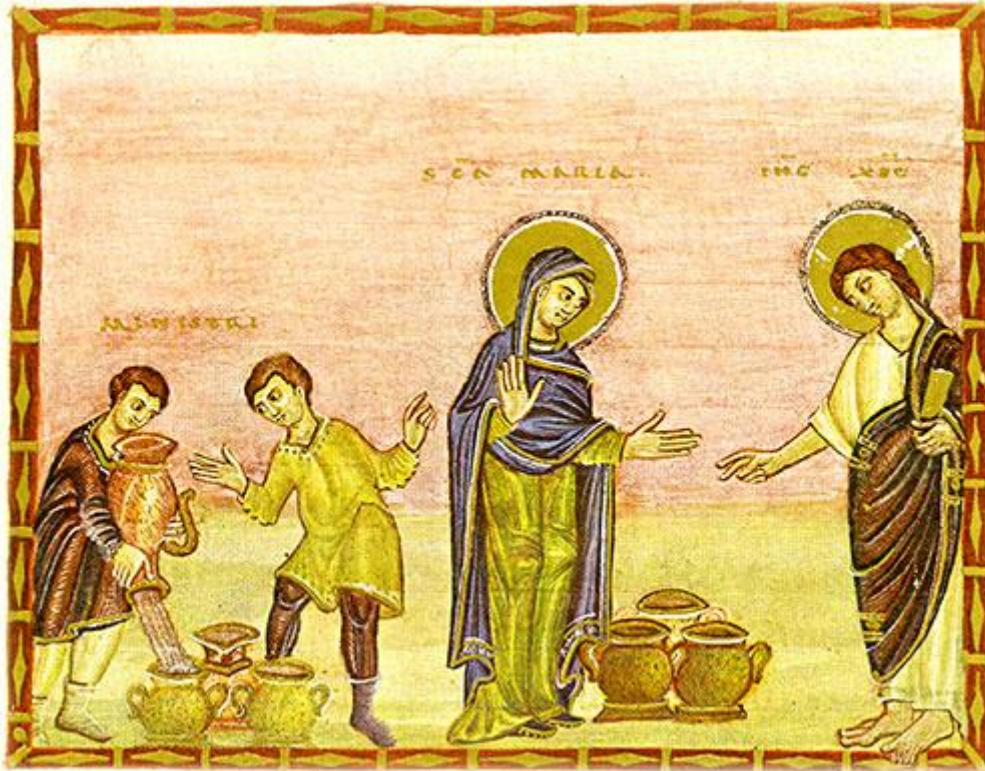

Η αυταπάρνηση της Θεομήτορος

Ορθοδοξία / Θεολογία

Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας

Στον γάμο της Κανά (Ιωάν. 2), η Μητέρα του Κυρίου πλησίασε τον Υιό της με πολλή διακριτικότητα και ταπείνωση, όντας ταπεινή και αγία Παρθένος, για να του αναγγείλει με πραότητα: «Οίνον ουκ έχουσιν». Ενώ ακόμη πρόφερε τα λόγια αυτά, γεννήθηκε στην καρδιά της η σκέψη ότι ίσως είχε έλθει η ώρα να φανερώσει ο Κύριος τη δόξα Του, γιατί το πνεύμα της μελετούσε τα μεγαλειώδη γεγονότα, στα οποία η ίδια είχε παραστεί ως μάρτυρας από την ημέρα ακόμη του Ευαγγελισμού. Ο Κύριος αποκρίθηκε στον βαθύ αυτό συλλογισμό της καρδιάς της, και η απάντησή Του καταδεικνύει με ποιόν τρόπο η επικοινωνία στο πνευματικό επίπεδο στοχεύει την ουσία του θέματος, παρακάμπτοντας τα προκαταρκτικά στάδια της συνηθούς συζητήσεως.

Η αγία Παρθένος είχε παρευρεθεί στο επίκεντρο των πιο ασυνήθιστων και υπερφυσικών γεγονότων: της συλλήψεως και γεννήσεως του Υιού του Θεού, της λατρευτικής προσκυνήσεως των Μάγων που ακολούθησε τη γέννησή Του, της εμφανίσεως της χορείας των Αγγέλων, του ονείρου του Ιωσήφ, με το οποίο ο Κύριος απομάκρυνε κάθε αμφιβολία από την καρδιά του, της φυγής στην Αίγυπτο,

της προστασίας του Θεού κατά τη διάρκεια της σφαγής χιλιάδων βρεφών από τον Ηρώδη, της κλήσεως των πρώτων μαθητών μετά τη Βάπτιση του Κυρίου. Όλα αυτά τα γεγονότα πρόσφεραν πλούσια και εύγλωττη μαρτυρία εκ μέρους του Θεού για τα πρόσωπα του Χριστού και της Υπεραγίας Μητρός Του. Επί τριάντα χρόνια η Θεομήτωρ τα είχε φυλάξει ως πολύτιμο θησαυρό μέσα στην καρδιά της. Όταν το Άγιο Πνεύμα κατέβηκε από τους ουραμούς και αναπαύθηκε πάνω στον Κύριο κατά τη Βάπτισή Του –«εν είδει περιστεράς», προκειμένου να μαρτυρήσει τη θεότητα του Υιού πριν από όλους τους αιώνες–, η καρδιά της άρχισε να πλημμυρίζει από άγια προσδοκία. Ανέμενε να δει την στιγμή, που ο Κύριος θα αποκάλυπτε τη δόξα Του. Τώρα λοιπόν η Μαριάμ, η Μητέρα του Θεού, προσεγγίζει τον Υιό της με μεγάλη συστολή, όπως θα άρμοζε σε κόρη μάλλον παρά σε μητέρα, και Του λέει: «Οίνον ουκ έχουσιν». Ο Κύριος αποκαλεί τη Μητέρα Του «γυναίκα», προσηγορία που θα Της απευθύνει επίσης και κατά τη σταύρωση: «Γύναι, ίδε ο υιός σου!» (Ιωάν. 19,26). Η απάντησή Του είναι ίσως αρκετά αυστηρή, αλλά οπωσδήποτε ευγενής: «“Γύναι, τί εμοί και σοι;” Αδυνατώ να εκπληρώσω τις επιθυμίες της μητέρας μου, γιατί πρέπει να φέρω εις πέρας την αποστολή του Πατέρα μου και η ώρα μου δεν έχει έλθει ακόμη».

Με τον τρόπο αυτό ο Κύριος εκκόπτει τις επιθυμίες της μητέρας Του και φαίνεται να τις αγνοεί. Αν δεν είχε υιοθετήσει τη στάση αυτή, δεν θα μπορούσε αργότερα να προφέρει τον λόγο: «Εί τις έρχεται προς με και ου μισεί τον πατέρα εαυτού και την μητέρα και την γυναίκα και τα τέκνα και τους αδελφούς και τας αδελφάς, έτι δε και την εαυτού ψυχήν, ου δύναται μου μαθητής είναι» (Λουκ. 14,26). Όπως

έλεγε ο Γέροντας Σωφρόνιος, ο Κύριος ποτέ δεν παρέδωσε εντολές, τις οποίες δεν είχε ο ίδιος πρώτα τηρήσει στη ζωή Του. Ζώντας σύμφωνα με τις δικές Του εντολές, Αυτός που είναι η Οδός, παρέδωσε στους μαθητές Του οδό ζωής. Επί τριάντα χρόνια έζησε με υπακοή στους γονείς Του, σύμφωνα με το κατά Λουκάν ευαγγέλιο. Αλλά είχε έλθει η ώρα να τα αφήσει όλα πίσω Του χάριν της θεϊκής αποστολής Του για τη σωτηρία του κόσμου.

Ο εχθρός ωστόσο κατεδίωκε τον Κύριο αμείλικτα, προσπαθώντας να συλλάβει Εκείνον, ο Οποίος ήταν ακηλίδωτος και ως προς την ελάχιστη αμαρτία, γιατί αυτό θα ήταν αρκετό, για να ακυρωθεί όλο το σωτηριώδες έργο Του. Ο Κύριος όφειλε, κατά συνέπεια, να τηρεί πολύ αυστηρή στάση σε κάθε περίπτωση, ώστε να μην παραχωρήσει στον εχθρό καμία πρόφαση. Πράγματι, ο ίδιος εξεπλήρωσε τον νόμο με τέλεια υποταγή στο θείο θέλημα του Πατρός Του. Η υπακοή στους επίγειους προστάτες Του είχε, σε τελική ανάλυση, δευτερεύουσα σημασία. Η αδιαφορία του Κυρίου για το θέλημα των συγγενών Του εκδηλώθηκε και σε άλλη περίπτωση, όταν η Μητέρα Του και οι αδελφοί Του ήθελαν να Τον απομακρύνουν από το πλήθος που απειλούσε να Τον σκοτώσει: «Τίς εστιν η μήτηρ μου και τίνες εισίν οι αδελφοί μου;» (Ματθ. 12,48).

Η Θεομήτωρ αποδέχθηκε την απάντηση του Υιού της με ακράδαντη πίστη, παραμερίζοντας τη δική της επιθυμία με πράξη αυτοκενώσεως. Ήταν έτοιμη να ελπίσει παρ' ελπίδα, όπως έκανε ο Αβραάμ. Μπορεί να μην εννόησε τους λόγους της αρνήσεως του Κυρίου, αλλά είχε απόλυτη εμπιστοσύνη ότι κάθε ενέργειά Του ήταν ορθή. Στην Κανά παρά το ότι ταπεινώνεται από τον Υιό της, εμφορούμενη από τέλεια πίστη, προτρέπει τους υπηρέτες: «Ό,τι αν λέγη υμίν, ποιήσατε».

Ο Κύριος τίμησε τη Μητέρα Του. Το νερό μετατράπηκε σε κρασί και ο αρχιτρίκλινος της εορτής επαίνεσε τον γαμπρό λέγοντας: «Πας άνθρωπος πρώτον τον καλόν οίνον τίθησι, και όταν μεθυσθώσι, τότε τον ελάσσω· συ τετήρηκας τον καλόν οίνον έως άρτι». Οι Πατέρες μας διδάσκουν ότι ο Θεός πάντοτε διαφυλλάσει τον «καλόν οίνον» για το τέλος. Προηγούνται παθήματα και θλίψεις, και μόνο προς το τέλος μας προσφέρεται το εκλεκτό κρασί της χάριτός Του.

Σε όλη τη διάρκεια της επίγειας αποστολής Του ο Κύριος κατέστησε σαφές ότι χρεωστούσε αφοσίωση πρωτίστως στον Θεό, με την υπακοή στις εντολές Του. Αποδεικνύοντας στους μαθητές Του ότι είχε έλθει στη γη, για να εκπληρώσει το θέλημα του Ουρανίου Πατρός Του, εντούτοις ποτέ δεν παραμέλησε τη Μητέρα Του. Εξαρχής η Παναγία αποτέλεσε το μεγαλύτερο όργανο για την πραγμάτωση του σωτηριώδους έργου Του. Την ώρα της σταυρώσεώς Του, και ενώ ολόκληρη η επίγεια αποστολή Του φαινόταν να αιωρείται πάνω από την άβυσσο του αιώνιου θανάτου, ακόμη και τότε, επιδείκνυε άγρυπνο ενδιαφέρον για την προστασία της

(Ιωάν. 19,26-27). Ποιός άλλος θα μπορούσε να εμφορείται από πνεύμα υπακοής και αυτοθυσίας περισσότερο από την Αγία Μητέρα Του; Αποδέχθηκε το θέλημα του Υιού της, θυσιάζοντας το δικό της με τέλεια ταπείνωση, πίστη και υπομονή. Ο Κύριος της αντέτεινε: «Ούπω ήκει η ώρα μου». Αλλά καθώς η Θεομήτωρ εγκολπώθηκε την ταπείνωση αυτή με μεγάλη πραότητα, έδωσε στον Κύριο τη δυνατότητα να εκδηλώσει πολύ σύντομα το μεγαλείο της δόξας Του. Με την ταπείνωση και την κένωσή της η Αγία Παρθένος επέσπευσε την ώρα της δόξας του Υιού της. Στο κατά Ιωάννην ευαγγέλιο η «ώρα» Του είναι αυτή της φανερώσεώς Του ως Μεσσία (Ιωάν. 5,25,28· 7,30· 8,20· 13,1), ενώ σε πολλά άλλα χωρία αναφέρεται στη σταύρωσή Του. Τότε η δόξα Του επρόκειτο να αποκαλυφθεί σε υπέρτατο βαθμό στην έως θανάτου αγάπη Του, την ολοκλήρωση του έργου Του για τη σωτηρία του κόσμου. (Ματθ. 26,45· Μαρκ. 14,41).

Το ίδιο είδος κενώσεως συναντούμε στους βίους πολλών Αγίων, όπως και πολλών πιστών χριστιανών. Την ώρα της εγκαταλείψεως, του πόνου και της δοκιμασίας εναποθέτουν όλη την εμπιστοσύνη τους στον Κύριο, και παρότι είναι βυθισμένοι σε ολέθριο και ζοφερό άδη, με ένα άλμα γεμάτο ανδρεία βρίσκονται απροσδόκητα στο φως της Βασιλείας των ουρανών. Όπως προφητικά γράφει ο βασιλιάς Δαβίδ στους Ψαλμούς του: «Εγώ δε είπα εν τη εκστάσει μου· απέρριμαι από προσώπου των οφθαλμών σου. Δια τούτο εισήκουσας της φωνής της δεήσεώς μου» (Ψαλμ. 31,22). Ο Θεός παραχωρεί στους Αγίους να υποστούν πλήρη κένωση, την οποία εκείνοι αποδέχονται με απόλυτη εμπιστοσύνη, προσηλωμένοι με αταλάντευτη διάνοια στην αιώνια μακαριότητα που επιφυλάσσει ο Θεός στους δικαίους Του. Έτσι πραγματοποιείται η διάβαση από το ψυχολογικό επίπεδο στο οντολογικό, όπως έλεγε συχνά ο Γέροντας Σωφρόνιος. Στην κατάσταση ακριβώς αυτή γινόμαστε μέτοχοι της θεϊκής ενέργειας του μεγάλου ελέους του Χριστού.

Όπως ακριβώς η κένωση της Θεομήτορος διευκόλυνε την έλευση της ώρας του Υιού της, κατά την οποία αποκάλυψε τη δόξα Του και οι μαθητές Του στερεώθηκαν στην πίστη τους, παρόμοια και στους βίους όλων των Αγίων, η απαρασάλευτη πίστη τους και η παρ' ελπίδα ελπίδα τους επισπεύδει την ώρα του μεγάλου ελέους του Κυρίου. Μερικές φορές δεν είναι σε θέση να εννοήσουν τους λόγους για τη δοκιμασία που υφίστανται, αλλά γνωρίζουν με απόλυτη βεβαιότητα ένα πράγμα: ότι η δικαιοσύνη και η αρετή ανήκουν μόνο στον Θεό, ο Οποίος μένει αγαπητός και ευλογητός εις τους αιώνες. Ο Γέροντας Σωφρόνιος βεβαίωσε ότι, όταν προσφέρουμε γνήσια μετάνοια έως θανάτου, κατά τα πρότυπα των Αγίων, δεν αρμόζουν σε μας ερωτήματα του είδους: «Γιατί μου συμβαίνει αυτό; Γιατί μου το κάνεις αυτό, Κύριε;». Σε μας η αληθινή σοφία υπαγορεύει το ερώτημα: «Πώς πρέπει να ενεργήσω τώρα, Κύριε, ώστε να αποφύγω την αμαρτία και την αποτυχία στις επαγγελίες Σου;».

Όσον αφορά τη ζωή της Θεομήτορος, έχουν καταγραφεί στις Γραφές πολύ λίγοι αλλά εξαιρετικά σημαντικοί μαργαρίτες, οι οποίοι ως θυρίδες μας επιτρέπουν να εισδύσουμε στο εξέχον μυστήριο Της. Ο σκοπός του θαύματος του Κυρίου στην Κανά ήταν να ενισχύσει την πίστη των μαθητών Του. Η αποκάλυψη Του σε αυτούς έπρεπε να προηγηθεί της φανερώσεώς Του στα πλήθη. Όταν ο Κύριος μετέτρεψε το νερό σε κρασί, οι οφθαλμοί των μαθητών διανοίχθησαν. Συντελέσθηκε όμως μεγάλη αλλαγή στη ζωή της Θεομήτορος. Ο Χριστός, πειθαρχώντας στον νόμο, είχε πλήρως υποταχθεί σε Αυτήν, εφεξής όμως εκείνη γίνεται υποτακτική Του, ως Μητέρα και ως διάκονός Του.

Ο σκοπός της ζωής μας είναι να αναγγείλουμε με τα έργα μας τη δόξα του Θεού, για την οποία εξ αρχής μας δημιούργησε και μας συντηρεί. Ακόμη και όταν πεθαίνουμε, αποβλέπουμε στη δόξα Του, στη μετοχή μας και στην αιώνια παραμονή μας σε αυτήν. Ο Κύριος μετέσχε στην ανθρώπινη ζωή ως ξένος, ως επισκέπτης, και χάρη στην ταπεινή εμφάνισή Του μπόρεσε να εδραιώσει τη Βασιλεία Του. Υπήρξε προσκεκλημένος και στον γάμο της Κανά, αλλά αξιοποίησε την ευκαιρία, για να ιδρύσει τη δική Του θεϊκή οικογένεια, την Εκκλησία, την επίγεια Βασιλεία Του, κάνοντας αρχή από την Πανάχραντο Μητέρα Του και τους μαθητές Του.

Όπως ο Κύριος από το νερό προκάλεσε αφθονία εκλεκτού κρασιού, έτσι και όταν επεμβαίνει στην ενδεή ζωή μας, εκχέει μέσα της τον πλούτο της δικής Του ζωής, ανακαινίζει, ομορφαίνει και νοηματοδοτεί όλη την ύπαρξη μας. Εξάλλου ο ίδιος ανήγγειλε: «Εγώ ήλθον ίνα ζωήν έχωσι και περισσόν έχωσιν» (Ιωάν. 10,10).

(Αρχιμ. Ζαχαρία (Ζάχαρου), Πιστοί στη διαθήκη της αγάπης, εκδ. Ι.Σταυροπηγιακή

Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας 2012, σ. 298-303).

<http://bit.ly/11KgJd9>